

Правильний наголос слів.
Принципи наголошування.
Проблемні випадки.

Презентацію підготувала
учениця 11-А класу
Івлієва Катерина
Геннадіївна

- Наголос у словах української мови складно правильно визначити, бо він не тільки **може припадати на будь-який склад**, але йому також властива **рухомість** – можлива зміна наголосу при відмінюванні слова. Ситуацію також ускладнює відсутність чітких правил щодо формування наголосу та велика кількість винятків. Проте наголос – одна з тем на ЗНО з української мови та літератури, тому нам необхідно знати ключові випадки утворення наголосу та основні винятки. Винятки треба просто запам'ятати.
- Спочатку розберемо принципи наголошування за частинами мови.

Основні принципи наголошування іменників

- 1. У більшості випадків іменники множини мають наголос на закінченні.

Наприклад: *загадки, огірки*.

- 2. У більшості іменників жіночого роду із суфіксом –к при утворенні множини наголос переходить у закінчення.

Наприклад, *тарілка – тарілки, книжка – книжки*,

АЛЕ: сусідка – сусідки.

- 3. Іменники, що утворилися від дієслів, мають більше двох складів та закінчуються на –ання, частіше всього мають наголошений суфікс.

Наприклад, *читання, завдання*.

АЛЕ: бігання, нехтування.

- 4. В іншомовних словах, що позначають міри довжин, зазвичай наголос падає на –метр.

Наприклад, *сантиметр, міліметр, дециметр*.

АЛЕ в назвах пристроїв – по-інакшому: термометр, барометр.

Основні принципи наголошування прикметників

- 1. Суфікс прикметників **–еньк–** , що позначає пестливість, завжди є наголошеним.

Наприклад, *маленький, чорнений, гарнений.*

- 2. У більшості випадків, коли прикметник має два склади, наголос падає **на другий склад** (тобто на закінчення).

Наприклад, *дзвінкий, новий, тонкий, котрий.*

Основні принципи наголошування дієслів

- 1. Правила наголошування дієслова «бути» наступні:
в теперішньому часі - *бути, будемо*,
проте в минулому часі: *була, було, були*.
- 2. Багато дієслів мають наголос **на останньому складі**.
Наприклад, *нести, везти, мести*.
- 3. Дієслова із закінченнями **-емо, -имо, -ете, -ите** мають наголос на останній літері.
Наприклад, *веземо, ідемо, підете*.

АЛЕ: будемо, гуркочемо, залишите.

Основні принципи наголошування числівників

- 1. У числівниках, що закінчуються на **–десят**, наголос припадає на останній склад.

Наприклад, *п'ятдеся**т***, *сімдеся**т***.

- 2. У числівниках, що закінчуються на **–адцять**, наголошений передостанній склад.

Наприклад, *двана**дцять***, *вісімна**дцять***.

• У деяких словах, які будуть на ЗНО, наголос не піддається правилам, його потрібно тільки запам'ятати.

асиметрІя
борОдавка
бюлетЕнь
вимОга
вимОва
вИпадок
вітчИм
граблІ
горошИна
грОшей
дІтьми
довІдник
дочкА (але дОнька)
заіржАвіти
зубОжіти (зубОжілий, зубОжіння)
діалОг
каталОг
квартАл

• Запам'ятати також потрібно слова з подвійним наголосом: алфаві'т — ^{кропивА} алфа'віт, ^{кУрятина} ві'т, ^{весня} весня'ний, доповід'ач — допові'дач, завжди' — за'вжди, до'говору — до'говори, ^{неАвистий} жалибни'й, м'я'зовий — м'язови'й, ^{первісний} не'рвісний — ^{первісний} перві'сний, ^{перестарок} переста'рок — пере'старок, по'милка — поми'лка, ^{простий} про'стий, та'кож — тако'ж.

Наголос – тема не з легких, тут потрібно мати відмінну пам'ять. Декілька **порад**:

- 1. Багато-багато разів **перечитайте** слова! Скоро ваш мозок запам'ятає їх та буде видавати «на автоматі». Тільки читати вголос!
- 2. **Пограйте у картки**: з одного боку картки напиши слово без виділення наголосу, а з іншого – з виділенням наголошеного складу. Поки робитимеш картки, вже багато запам'ятаєш!
- 3. Ті слова, що ніяк не можеш запам'ятати, напиши **на папірцях** та приклей вдома на місця, куди часто дивишся – наприклад, на холодильник.
- 4. Слова з наголосом, що ти запам'ятав, намагайся **застосовувати в мовленні** якомога частіше, щоб це відклалося в твоїй пам'яті.

